

Bevezető

Az Országos Bírósági Hivatal Elnöke a Bírósági Közlöny 2024/7-8. számában pályázatot hirdetett a Kaposvári Törvényszék Polgári-Gazdasági-Munkaügyi Kollégiuma kollégiumvezetői tisztségének betöltésére.

Pályaművem A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 124.§ (1) bekezdése, a 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás 28.§-a, az Országos Bírósági Hivatal Elnökének, valamint a Kaposvári Törvényszék elnökének közzétett stratégiai céljai, a Kaposvári Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzatának III. fejezet 1.3 pontjában rögzítettek, valamint a vezetői pályázatokkal kapcsolatos általános tudnivalók és a konkrét pályázati kiírásban meghatározott feltételek figyelembevételével állítottam össze.

A pályázat benyújtásának indokai, motivációim

Bírósági pályafutásomat fogalmazóként kezdtem, közvetlenül az egyetem elvégzése után. Elhivatott voltam-vagyok a bírói hivatást illetően, annak ellenére is, hogy az eltelt több mint húsz év alatt egyetlen pillanatra sem lehetett hátradőlni, sőt előfordult az is, hogy úgy éreztem, nem biztos, hogy minden tekintetben a megfelelő irányba haladnak a folyamatok. A jobbítás belső igénye, a változtatás lehetőségének felismerése azonban mindig arra sarkallt, hogy magam is aktívan vegyek részt a joggyakorlat fejlesztésében, az igazgatási munka hatékonyságának fokozásában, kivegyem a részem közös jövőnk kialakításában.

Kezdetben, mint sok más frissdiplomást, engem is a büntetőjog világa vonzott jobban, ezért is kezdtem el PhD képzésemet a nemzetközi büntetőeljárásjog témájában. Hamar rájöttem azonban, hogy a gyakorlati munkában a polgári jogviták világa, egy-egy jogeset megoldása sokkal jobban érdekel, mint az állam büntetőigényének érvényesítése. Bírósági titkárként már teljesen egyértelmű volt, hogy civilisztikai területen szeretnék bírászkodni, azonban annak a generációnak a tagjaként kerültem be a szervezetbe, akinek a többszörös fogalmazói túljelentkezés akadályát leküzdve még hosszú évekig kellett küzdenie a bírói kinevezésért, így – utólag már azt mondom, hogy szerencsére – mindig volt időm kiteljesedni a beosztásom szerinti szakterületen.

A szakvizsga sikeres letételét követően büntetőjogi önképzésemet nem kívántam folytatni, azonban felismerve a végrehajtási jog területén mutatkozó partikuláris joggyakorlat tarthatatlanságát és az újonnan kinevezettek betanításának szükségességét, felszabaduló kapacitásomat egy hiánypótló gyakorlati kézikönyv megalkotásába fektettem, és felkért szerzőtársammal közösen egy komplett, a teljes bírósági végrehajtási jog területét átfogó, lektorált kiadványt készítettem, mely a visszajelzések alapján a következő tíz évben az ország nagyobb területén zsinórmértékül szolgált a gyakorlatban és az akadémiai képzés alapját is képezte annak ellenére is, hogy az OBH végül – pénzügyi és szerzői jogi okokból – nem támogatta hivatalossá tételét.

A fentiek tükrözik elhivatottságomat, munkamódszeremet, munkaszeretetemet, ami azóta sem változott. 14 év elsőfokú járásbírói ítélező tevékenységem mellett is folyamatosan részt vettem a törvényszék polgári kollégiumának szakmai életében, előbb tanácskozási joggal, majd megválasztásomat követően már tagként. Magam is dolgoztam ki javaslatokat, teljes előterjesztést, illetve aktívan véleményeztem másokét, mert hiszem, hogy a kommunikáció, az építő kritika, a vélemény- és tapasztalat-csere segít a helyes megoldás megtalálásában. Nem csak a kollégium által szervezett, hanem az OIT, az OBH, a MABIE, a MIA, a Pécsi Ítéltábla szakmai programjain is rendszeresen, aktívan, többször szervezőként, vagy előadóként is akár részt vettem és a külföldi bírósági kapcsolatok ápolásával kapcsolatos teendőket is szívesen vállaltam.

Az önképzés (kötelező és választható bírósági képzések, szakjogász képzés) mellett mások, különösen a fogalmazók és a titkárok, valamint a kezdő bírák képzésére is igyekeztem hangsúlyt fektetni, instruktorként, mentorként szerveztem, de kollegiális alapon kötetlenül egyaránt.

Az informatikai fejlesztések gyakorlatba történő átültetését szívügyemnek tekintem, a ma már az egész országban használt tárgyalóteremi digitális hangrögzítés úttörőjének számító Kaposvári Törvényszéki projekt megvalósításától kezdve – melynek pilot bírósága a Fonyódi Járásbíróság volt – az ITR rendszer tesztelésén és oktatásán keresztül a felemásra sikerült Globalspeech program alkalmazásában is elsők között jelentkeztem felhasználónak, koordinátornak és tesztalanynak, és továbbra is nyitott vagyok minden olyan megoldásra, amely munkánkat segíti. Biztos vagyok benne, hogy a következő évtized ezen a téren jelentős kihívások elé állítja majd a bírósági szervezetrendszer, így a kollégiumvezetőket is, elegendő csupán a digitális állampolgárságot, vagy a mesterséges intelligencia alapú megoldások rohamos fejlődését említeni.

Szakmai felkészültségemet az ítélezési tevékenységem mennyiségi és minőségi mutatói, valamint bíróvizsgálataim eredményei alapján a pozíció betöltéséhez megfelelőnek tartom. Amikor szükség és lehetőség volt rá, örömmel vállaltam törvényszéki kirendelést, bár a törvényszéki munka terén tudásom és tapasztalatom nyilvánvalóan nem mérhető össze az ott hosszú évek óta ítélező bírákéval.

A kollégiumvezető munkája azonban összetett, a járásbírói és törvényszéki ítélezési

szakmai feladatok koordinálása mellett egy jelentős részét sokrétű igazgatási feladatok képezik. E téren járásbíróként, továbbá számos igazgatási és szakmai vizsgálatot lefolytató bíróként nagy tapasztalatot szereztem és munkám során aktív, jól működő kommunikációs csatornákat alakítottam ki a többi járásbíróval és törvényszéki vezetővel, köztük a jelenlegi kollégiumvezetővel és helyettesével, valamint a törvényszék elnökével, elnökhelyettesével. Munkaszervezés, sőt válság menedzselés (COVID19, tisztviselői fluktuáció, nyugdíjazások, utánpótlás szervezés) terén az elmúlt 5 évben kiemelkedő jártasságot szereztem, és úgy vélem, hogy ezeknek a tapasztalatoknak a jelenlegi körülmények között (sajnos) jelentős szerepe lesz a megpályázott álláshely betöltése esetén.

Összefoglalva motivációmat és indokaimat: szakmai és igazgatási tapasztalatomat; szervezési, kapcsolattartási ismereteimet; munkabírássomat és a kollegiális kapcsolatok kezelése terén szerzett jártasságomat; valamint alapvető jobbitó szándékomat a kollégiumvezetői állás betöltésével úgy kívánom kamatoztatni, hogy azzal segítsem az ügyszak bírúit és igazságügyi alkalmazottait a mindennapi munkavégzésben. Aktívan szeretnék közreműködni a változó jogszabályok útvesztői közötti eligazodásban, továbbá egy átlátható, objektív szempontokon alapuló előmeneteli rendszer kialakításában. A gyakorlat-orientált értekezleteket és képzéseket részesítem előnyben. Ugyanakkor lényegesnek tartom az igazgatási ellenőrzési tevékenységen és a véleménynyilvánítási jogosultságon keresztül biztosítani azt, hogy a törvényszék civilisztikai ügyszaka időszerű és minőségében is kiváló ítélkezési tevékenységet folytasson. Az ehhez vezető útra vonatkozó hosszútávú terveimet és azok megvalósításának ütemezését fogom részletesebben kifejteni az alábbiakban.

A kollégiumvezető törvényben előírt feladatainak áttekintése, főbb elképzeléseim

A kollégium munkájának szervezése

A munkaszervezés hatékonyságának alapvető feltétele a megfelelő gyorsaságú és többirányú információáramlás, ami a kollégium jelenlegi működésében alapvetően biztosított, a kialakított csatornák, elsősorban az elektronikus levelezőrendszer erre kiválóan alkalmasak. A konkrét, egyedi esetekben felmerülő felvetések, jelzések, kérdések, valamint az ezekre adott válaszok esetében is a kommunikáció utóbbi módját támogatom, elsősorban azért, mert így utólag könnyeb azonosítani azokat a neuralgikus pontokat, amelyekkel részletesen foglalkozni szükséges; írott formában a jelzések egyszerűbben rangsorolhatók és nem is kerülhetnek feledésbe a felvetett problémák.

Ugyanakkor a személyes találkozások jelentőségét sem szabad elhanyagolni. Az éves munkaértekezleteken és a kibővített kollégiumi üléseken kívül, évente további egy-két alkalommal történő, szűkebb körben, pl. szervezeti egységenként megvalósuló, egy-két órás kötetlen hangvételi személyes megbeszélés jó alkalom lehet az aktuális szakmai és ehhez kapcsolódó (pl.: munkaszervezési) kérdések felszínre hozatalára.

A leendő kollégiumvezető szerencsés helyzetben lesz, mert helyette, a csoportvezetők és a kollégium vezetői mellé beosztott tisztviselők is bizonyították már alkalmasságukat, kifogástalan munkát végeznek megválasztásuk óta. Tapasztalt tanácselnökök és járásbírói elnökök segítik a szakmai, illetve igazgatási ügyek intézésében. Az értekezleti rendszer bejártatott, az elfogadott ügyrend és a következő évi munkaterv a lényeges kérdésekre koncentrálnak.

A kollégium működésével kapcsolatos hosszútávú terveim bemutatása során a pályaműben elsősorban azokra a kérdésekre szeretnék koncentrálni, amelyek változást jelentenének a jelenlegi állapothoz képest. Lényegesnek tartom kiemelni, hogy a kollégium jelenlegi működése összességében kifejezetten jónak mondható, amit a törvényszék hosszú ideje kiegyensúlyozott ítélezési mutatói is alátámasztanak. Javaslataim sem kritikát fogalmaznak meg, sokkal inkább a változó környezethez való alkalmazkodás általam helyesnek vélt útját jelölik ki, illetve hangsúly eltolódást eredményeznek a némileg eltérő vezetői szemléletből fakadóan.

Amin kollégiumvezetőként a kollégiumi tagokkal megvitatta változtatásra javasolnék azok a elsősorban a következő kérdéskörök:

A tágabb kollégium, vagyis az ügyszakban dolgozó ügyintézők, a titkárok és a járásbírói bírók munkájával kapcsolatos kérdések hangsúlyosabbá tétele, így különösen a jogalkalmazásban újonnan megjelenő problémák (új jogintézmények, ügytípusok, változó figyelmeztetések, EUB gyakorlat beépítése, nyomtatványok, minták, stb.) gyors és hatékony kezelése törvényszéki szinten.

Az egyre gyakrabban szükséges kirendelésekhez objektív, nyilvános szempontrendszer kidolgozása (ügyteher, szakmai tapasztalat, földrajzi távolság, stb.) önkéntesség esetén a lehetőség egyenlő biztosítása, ennél és más hasonló jellegű személyi döntéseknél egy rövid indokolás megfogalmazása.

Az utánpótlás képzés hangsúlyosabbá tétele, a titkárok aktívabb bevonása a peres ítélezésbe, ott, ahol erre a leterheltség függvényében lehetőség mutatkozik.

A vállalások, többletvekenységek következetes és átlátható elismerése (soron kívüli előre sorolásnál, cím adományozásnál, kitüntetésnél, jutalmazásnál, stb.).

A kötelező tanácselnöki feljegyzések és az egyáltalán nem készülő tanácselnöki feljegyzések közötti arány középút megtalálása és szabályozása annak érdekében, hogy a másodfokú bírák értékes tapasztalatai és bölcs útmutatásai akkor is eljussanak a címzetthez, ha ezek a határozat indokolására nem tartoznak.

A másodfokú tanácsok esetében a tanácsokra és azon belül előadó bírákra történő szignalizáció szempontjainak a tágabb kollégiumon belül mindenki számára történő

átláthatóvá tétele, egy zsinórmértékül szolgáló szempontrendszer kialakítása.

A kezdő bírák részére kialakított elektronikus felület, a „civilisztikai fórum” szabad hozzáférésűvé tétele, vagyis annak biztosítása, hogy ott bárki kérdést tegyen fel, illetve választ adjon, akár alkalmoszerűen is, amikor ennek szükségessége felmerül (annak megtartása mellett, hogy akik ezt vállalták rendszeresen kell, hogy segítsék a kezdők problémáinak megválaszolását). Ez a felület például kiválóan alkalmas lenne arra, hogy tolmácsok, szakértők, idegen nyelvű nyomtatványok kérdésében a bírák egymásnak segítséget nyújtsanak.

Más törvényszékek jó gyakorlatának becsatornázása a helyi ítélkezésbe, legalábbis az alkalmazott megoldások megismertetése helyi szinten, szükség esetén azok megvitatása; különösen új jogintézmények, jelentős jogalkalmazásbeli változások esetén.

A kollégiumvezető-helyettes bevonása a kollégiumvezetői értekezleti rendszerbe különösen, ha párhuzamos jelenlétet igénylő eseményekről van szó.

A társhatóságokkal történő objektív, távolságtartó, de saját munkánk hatékony szervezéséhez nélkülözhetetlen kommunikáció fejlesztése, így például a törvényi kötelezettségként jelenlévő jelzőrendszeri kommunikáció járásbírói tapasztalatainak összesítése.

Ott, ahol ez a létszámproblémák miatt szükségessé válhat, az alkalmazott tisztviselők ügyszakok közötti átjárásának szervezett keretek között történő megteremtése (képzés, szempontrendszer kialakítás, technikai feltételek) együttműködve a büntető kollégiummal.

Összességében a kollégium életének szervezését jó csapatkapitányként képzelem el, ahol az érdeklődő és aktívan közreműködő tagok a kollégiumvezető irányításával átlátható, szabályozott, dokumentált módon, egymást segítve működnek együtt a közös cél, az időszerű és minőségi ítélkezés érdekében.

Éves Beszámoló elkészítése

A beszámolási kötelezettséget jogszabály írja elő, a beszámoló elkészítéséhez szükséges segédletet az OBH tette közzé, az tartalmaz minden olyan információt, amely szükséges a teljesítmény méréséhez és más törvényszékek mutatóival történő összehasonításhoz.

A beszámoló elkészítésekor fokozottan figyelemmel kell lenni arra a követelményre, hogy az alapvetően a törvényszék elnökének, illetve az OBH elnökének beszámolóját hivatott megalapozni.

10 éves járásbíróvási elnöki tapasztalattal, a vezetői értekezleteken való rendszeres részvétellel kellő gyakorlatot szereztem a beszámolók elkészítéséhez. Ezen évek alatt a beszámolók elkészítésének tartalmi és formai követelménye is többször változott. Lényegesnek tartom, hogy a beszámolóban a kötelező elemeken felül a kiemelt egyedi ügyek tapasztalatai és a helyi sajátosságok nyomán szükségessé váló elemek is szerepeljenek, olyan összehasonlító táblázatok, statisztikák formájában is, melyek a helyi viszonyok között közelebből rávilágítanak a tendenciák mögött meghúzódó okokra.

Igazgatási feladatok

A kollégiumvezető pozíciója meglehetősen sajátos az igazgatási vezetők között. Ez a sajátosság abból fakad, hogy igazgatási aktusait minden alkalommal a szakmai szempontok érvényre juttatása kell, hogy meghatározza. Ennek megfelelően leggyakrabban döntéselőkészítő (ellenőrző, javaslattevő, véleményező) funkciót tölt be, a konkrét döntés meghozatala pedig más vezető hatáskörébe tartozik.

A kollégiumvezető felelőssége igen nagy, amikor az ellenőrzés és a véleményezés terén szakmai kérdésekben kell állást foglalnia egy-egy személy munkájának minősítése kérdésében. Jelen helyzetben, amikor a bírósági pálya sem a tisztviselői munkakörök, sem a jogi végzettséghez kötött munkakörök esetében nincs kellően megbecsülve, ennek köszönhetően pedig kritikus az utánpótlás kérdése; még nehezebb kimondani, ha valakinek a munkája minősége, vagy képességei a színvonal megtartásához sem elegendőek. Éppen ezért lényegesnek tartom a problémák korai felismerését, azok fokozatosság elvének mentén történő kezelését és a nehéz döntések felvállalásának képességét.

Igazgatási feladatai körébe tartozik a többi vezetővel való kapcsolattartás, a feladatok hatékony delegálása, az értekezleti rendszer működtetése, vagy a munkaerő beosztásával kapcsolatos, akár napi szintű döntések meghozatala. Ezen a téren a nyitottság és egyenlő bánásmód híve vagyok, hiszem, hogy a kellő körültekintés és a megfelelő kommunikáció mindig segít a helyes megoldás megtalálásában és hatalmi szóra csak kivételes esetekben van szükség.

A kollégiumvezetői feladatok részletezése

Szakmai feladatok

Az ítélkezési tevékenység figyelemmel kísérése

Kaposvári Törvényszék ügyforgalmi adatok									
Az ügy tárgya	érkezett			befejezett			folyamatos		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Járásbíróságok									
Polgári per	3304	3442	3388	3404	3477	3510	1286	1251	1129
Gazdasági per	116	102	132	109	106	116	42	38	54
Polgári nemperes	2927	3062	3143	2946	3023	3152	96	135	126
Végrehajtás	3638	3331	3802	3849	3723	3657	248	306	451
Gazdasági nemperes	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Mediáció	23	30	21	19	30	23	5	5	3
Törvényszék fellebbezett ügyek									
Polgári per	215	185	232	224	195	202	87	77	107
Gazdasági per	13	12	11	10	16	8	7	3	6
Polgári nemperes	775	643	628	762	656	611	98	85	102
Gazdasági nemperes	2	5	8	1	4	9	1	2	1
Egyéb ügyek	85	56	29	114	55	31	4	2	0
elsőfokú ügyek									
Polgári per	115	125	133	128	130	108	70	65	90
Gazdasági per	59	44	34	56	52	43	35	27	18
Munkaügyi per	120	132	168	124	152	143	53	33	58
Polgári nemperes	354	261	306	346	284	299	36	13	20
Gazdasági nemperes	105	87	61	105	87	61	0	0	0
Munkaügyi nemperes	31	17	23	31	17	23	0	0	0
Cégügyek									
Cégügyek	5276	5138	5025	4928	5332	5020	481	287	292
Csőd- és felszámolás	151	313	269	171	149	349	131	295	215
Végrehajtás	62	44	42	67	44	38	3	3	7
Összesen									
Összesen	17371	17030	17455	17394	17083	17403	268 3	2627	2679
Peres összesen	3942	4042	4098	4055	4128	4130	1580	1494	1462

A tanácselnökök véleménye, az ítélkezés mennyiségi és minőségi mutatóinak folyamatos elemzése, a rendszeres és a szükség szerinti igazgatási ellenőrzés elsősorban a BIIR program segítségével, a csoportvezetők jelzései, a fellebbviteli bíróságokról és elsősorban a felülvizsgálatról visszaérkezett ügyek tapasztalatai – a kollégiumvezető számtalan helyről, folyamatosan szerzi be azokat az adatokat, melyeket aztán elemez e feladata végrehajtása során. Az ellenőrzésnek észrevétlenné kell lennie, tehát a bíró munkáját feleslegesen nem hátráltathatja. Az OBH törekvései is ebbe az irányba mutatnak, a különböző jelentéstételi kötelezettségek előírása nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, hiszen a legtöbb esetben csak terhet jelentett a tárgyaló bírácoknak.

Ki kell azonban tudni szűrni a Kúria iránymutatásától eltérő gyakorlatot, a törvényszéken belüli egymástól eltérő gyakorlatot, a mennyiségi és minőségi mutatókban mutatkozó anomáliákat és különösen azokat a hiányosságokat, vagy hibákat, melyek az ügyek elhúzódsához vezetnek.

A probléma azonosítását követően gyors és határozott fellépésre van szükség, mert a halogatás, vagy a gond negligálása rendszerint csak súlyosbítja a bajt.

A Kaposvári Törvényszék civilisztikai kollégiumának területén az utóbbi évek meghatározó tendenciái és kezelendő problémái az alábbiak voltak.¹

Az ügyérkezés összességében évek óta stagnál, hol kicsit kevesebb, hol kicsit több ügy érkezik a törvényszék bíróságaira. A járásbírósági peres ügyek száma ezen belül enyhe csökkenést, a törvényszéki elsőfokú ügyek és a járásbírósági perenkívüli ügyek száma pedig növekedést mutat. A törvényszéki elsőfokú ügyek sokasodásának egyik nyilvánvaló oka, hogy a hatásköri értékhatár évek óta nem változott, amennyiben itt kritikussá válik a helyzet, jelzéssel lehet élni a jogalkotó felé.

A járásbírósági peres ügyszám csökkenése az általános vélekedés szerint nincs egyenes arányban a munkateher csökkenésével, sőt a bíróságra a kaotikusan változó jogszabályi környezetben gyakran kifejezetten összetett és különleges szakértelmet is igénylő ügyek kerülnek. A súlyszám rendszer felülvizsgálata segíthet majd ennek a kérdésnek az objektív vizsgálatában, de tény, a munkateheren az ügyszám csökkenése – a folyamatosan csökkenő létszám mellett – bizonyosan nem érzékelhető. Az, hogy a bírák maximális teljesítménnyel dolgoznak, a tárgyalási napok számából, kihasználtságából jól látható, mint azt az előző évi kollégiumvezetői beszámoló is megállapítja.

A gyakori kirendelések megítélésem szerint egyértelműen rontják a hatékonyságot, de feltétlenül szükségesek a működés fenntartásához.

¹ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági és Munkaügyi Kollégiumvezetőjének 2022. és 2023. évi beszámolója, valamint az abban hivatkozott statisztikai adatok alapján.

Az ítélezés minőségi mutatói az elmúlt években kiegyensúlyozottak voltak, minden járásbíróság a törvényszéki átlaghoz közeli eredményeket produkált, elvéve akadt ez alól kivétel. A fellebbezési arányszám alacsony, a döntések mintegy 60%-át a fellebbviteli bíróság helybenhagyta, a hatályon kívül helyezések száma átlagosan 6-8% között alakult. A törvényszék minőségi mutatói is kiegyensúlyozottak, egyedül a gazdasági perekben nem érte el a helybenhagyási mutató az 50%-ot és a hatályon kívül helyezések aránya is itt volt a legmagasabb².

Összegezve a fentieket, a mennyiségi és minőségi mutatók országos szinten is jónak tekinthetők, de egyrészt az eredményekért minden évben keményen meg kell dolgozni, másrészt nincs az a statisztika, amin ne lehetne javítani.

Személyi kérdések

Törvényszék

A törvényszéki bírák korfája bíróságunkon meglehetősen sajátos szerkezetű, a bírák nagy többsége gyakorlatilag egyidős. Éppen ezen okból már a megpályázott kollégiumvezetői ciklus alatt megoldást kell találni az utánpótlás átgondolt betanítására. Visszaütnék a beosztási -előmenetei rendszer szokásjogként létező gyakorlatára, miszerint a nyugdíjazás miatt felszabaduló, jellemzően tanácselnöki, ill. másodfokú tanácstagi beosztásokat a leghosszabb törvényszéki gyakorlattal rendelkező bírónak ajánlják fel. Ez természetesen érthető, sőt alapvetően elfogadható, azonban ki kell mondani, hogy nem garantálja feltétlenül a szakmai szempontok érvényesülését, olyan esetben pedig használhatatlanná, ill. értelmetlenné válik, amikor két év leforgása alatt öten-hatan mennek el majd nyugdíjba. Többtényezős szempontrendszert lenne ajánlatos kidolgozni, melyben nem csupán egyetlen rendezőelv érvényesül.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a létszám problémák miatt rendszeres kirendelésekre van szükség – általában elsőfokról másodfokra, illetve járásról törvényszékekre – így ezeket a kirendeléseket megfelelő, előrelátó tervezéssel fel lehetne használni az utánpótlás betanítására.

Speciális ügyszakainkban még kiélezettebbnek látom a helyzetet. A két munkaügyi bíró esetében is gondolni kell az utánpótlásra; de a cégbíróságon dolgozók helyettesítése, illetve későbbi utánpótlása sem teljesen megoldott teljesen. Utóbbi ügyszakban nemcsak a bírák, de a titkár, az ügyintéző és a cégszerkesztők kisesése esetén is a speciális szakmai tudás mellett a számítógépes rendszer használata, ill. a jogosultságok kezelése is problémás kérdés, mert ezek megkéréséhez, ill a betanuláshoz időre van

² A Kaposvári Törvényszék Elnökének 2023. évi beszámolója, valamint az abban hivatkozott statisztikai adatok alapján.

szükség. Elképzeléseim szerint itt a kirendelés intézményét fel lehetne használni más bírák, titkárok, tisztviselők betanítására is, arra az esetre, ha dömpingszerű munkavégzés miatt eseti kiegészítésre, vagy betegség, ill. nyugdíjazás miatt gyors utánpótlás biztosítására lenne szükség.

A törvényszéki másodfokon alkalmazott két tanács – négy tanácselnök megoldás úgy vélem jól működik, cél azonban továbbra is – az OBH stratégiájával egyezően – a tiszta bírói profilok kialakítása, mert ez jelenleg egyáltalán nem valósul meg a megyében.

Járásbíróság

A kollégiumvezetőnek ügyelni kell a kompetenciaalapú foglalkoztatás megvalósulására, a munkateher optimális elosztására, az ügyelosztás objektivitására, átláthatóságára.

A bírósági titkárok, ügyintézők munkája felértékelődött, ugyanakkor utánpótlásuk minden korábbinál nehezebb. Gyakorivá vált a titkári álláshelyek pályáztatása, amely döntés bármennyire is körültekintő, jó adag szerencseelemet hordoz és a képzett titkárokra és a bírákra, valamint az igazgatási vezetőkre a betanítási időszakban jelentős többlet terhet ró. Fogalmazónak arra alkalmas személyek már csak ritkán jelentkeznek a bíróságra, sem a fizetés, sem az előttük álló hosszú út nem jelent motivációt a fiatalok számára. Ezen a területen a törvényszék elnökének munkáját feltétlenül segíteni szükséges, és minden lehetséges körben rá kell mutatni a probléma jelentőségére; mert az utánpótlás szakmai színvonala a jövő ítélkezésének szakmai színvonala. Sajnos ezt a problémát egy azonnali és jelentős bérrendezés sem oldja már meg, hosszú távú megoldásokban, rendszerszintű programokban kell gondolkodni, rövid távon jelentős válságmenedzseléssel – a működés megőrzése érdekében.

A járásbíróságokon dolgozó bírák korfája a törvényszékinél jóval kiegyensúlyozottabb. A kezdő bírák az instruktor bírói rendszer és a civilisztikai fórum keretében kellő segítséget kapnak munkájukhoz, bár utóbbi program aktivitása, ahogyan azt már említettem, még fokozható lenne.

A járásbíróságok közötti szakmai kommunikáció jelenleg a személyes kapcsolatokon keresztül zajlik, kollégiumvezetőként viszont inkább arra bízhatnám mind a bírákat, mind a titkárokat, hogy általánosítható kérdéseiket egy egyszerű email formájában küldjék meg részemre is, saját munkámat és ezáltal mások munkáját is segítve ezzel.

A vitás jogalkalmazási kérdések elemzése

A szakmai irányítás egyik pillére a vitás jogalkalmazási kérdések elemzése. A vitás kérdésekben adott kollégiumi iránymutatás a minőségi ítélkezés és egységes jogalkalmazás kulcsa. Elvárható minden bírótól, hogy a felmerülő kérdéseket maga

döntse el így vagy úgy, de hatékonyabb, gyorsabb és biztosabb, ha a kollégium időben felismeri azokat, és jól előkészített támpontokat ad az egységes ítélkezéshez. Nemcsak az új, vagy megváltozott jogszabályi rendelkezéseknél merülhetnek fel vitás kérdések, olykor a kialakult gyakorlaton is változtatni szükséges és sokszor ez utóbbi a nehezebb feladat.

Törvényszékünkön jól működő fórumai vannak a kérdések megvitatásának, a tanácselnöki értekezletek, a kollégiumi ülések, csoportvezetői értekezletek, illetve a civilisztikai fórum erre alkalmas.

A kollégiumvezető felelőssége, hogy relevancia és gyakoriság szempontjából rangsorolja a felmerülő problémákat és kiválassza azt a fórumot, amely a legalkalmasabb a kérdés elemzésére, a válasz megtalálására; tehát nem feltétlenül kollégiumi ülésen kell megvitatni olyan jogalkalmazási kérdéseket, amelyek csak a bírák kisebb részét érintik és fordítva, nem feltétlenül csoportértekezleten kell megvitatni olyan jogalkalmazási kérdést, ami minden tárgyaló bírót érint a törvényszéken.

Nagy hangsúlyt kell fektetni az elfogadott álláspontok dokumentálására, ezek kereshetőségére és publicitására.

Fontosnak tartom, hogy nyitottnak kell lenni más törvényszékek eredményeire és természetesen kiemelten figyelemmel kell lenni a felsőbb bíróságok iránymutatására.

Jogszabálmódosítás kezdeményezése

Gyakori, ötletszerű, átgondolatlan, érdekezérelt, kaotikus, inkoherens – talán ezeket a jelzőket lehet legtöbbször hallani amikor a 21. századi magyar jogalkotást kell jellemezni. A „salátatörvény” mint jogalkotási fogalom létezése önmagában is mutatja, hogy milyen terhet rak az ítélkezők vállára a jogalkotó. Pontosan ez az oka annak, hogy szükség van arra, hogy akik a jogszabályokat alkalmazzák és azokra egyedi döntéseket alapítanak, a problémákat, hiányosságokat észlelve jelzéssel éljenek a jogalkotó irányába és lehetőleg kimunkált megoldási javaslattal álljanak elő a hiba orvoslására. A kollégiumvezetőnek kötelessége összegyűjteni és formába önteni ezeket a javaslatokat. Ezen a téren a fogalmazókat, titkárokat a javaslatok megszövegezésébe célszerűnek tartanám bevonni és a törvényszékek közötti kooperációra is törekedni kell.

A kollégiumi ülések előkészítése

A kollégiumi ülések előkészítése meglehetősen összetett szervezőmunkát igényel, kezdve a napirend összeállításától és a témák kiválasztásától az előadók felkérésén át az

előterjesztés és az ahhoz kapcsolódóan érkezett észrevételek továbbításán keresztül az ülés levezetéséig a szakmai színvonal és az aktualitás, mint fő szempontok mentén.

Kollégiumvezetőként ugyanakkor azt is szorgalmaznám, hogy az aktualitások mellett az eljárási törvény(ek)nek az ügyek elhúzódsának megelőzése szempontjából kiemelten fontos rendelkezéseit (határidők, mulasztás, halasztás, szakértő, rendfenntartás, felterjesztés) egy előre meghatározott menetrend szerint, tematikusan, alkalmanként egy-egy napirendi pontként, a jó gyakorlatok felszínre emelése érdekében megvitassa a kollégium.

Lényegesnek tartom, hogy a közeljövőben várhatóan a legnagyobb változást, illetve kihívást jelentő új Inyvt. és a DÁP törvény kellő teret kapjon a megbeszélések során, különösen gyakorlati alkalmazásukkal összefüggésben.

Azokban az esetekben, amikor az értekezlet témája a személyes jelenlétet nem igényli, a Skype alkalmazás használata mellett teszem le a voksomat.

Együttműködés a tanácselnökökkel

Mivel a törvényszék bírái közül a legnagyobb szakmai tapasztalattal rendszerint a tanácselnökök rendelkeznek, továbbá adott törvényszék ítélkezési tevékenységére közvetlen módon és legszélesebb körben ők látnak rá legjobban, sőt a tanácsuk egyedi ügyekben hozott határozataikon keresztül az élő joggyakorlat alakítására is képesek, a kollégiumvezetői feladatok eredményes ellátásához a tanácselnökökkel folytatott nyílt és gyakori kommunikáció létfontosságú. Meglátásom szerint a kollégiumvezetőnek egyfajta hidat kell képeznie a tanácselnökök között és vertikális irányban is, a tanácselnökök és az elsőfokú bírák viszonylatában.

Ahogy arra korábban már utaltam, a tanácselnöki feljegyzések kérdése az utóbbi években sokszor napirendre került, megnyugtatóan azonban nem rendeződött. A feljegyzések írásos dokumentumai a felmerülő problémáknak, vagy éppen a jó gyakorlatoknak, segítségükkel realisabb kép rajzolható az egyéni teljesítményekről, ami az időszerű és minőségi ítélkezés alapja. Szorgalmazom tehát egy olyan gyakorlat kialakítását, amely nem ró aránytalan terhet a tanácselnökökre, de meghatározott esetekben azért jelzi a visszatérő, vagy súlyos problémákat, illetve megfontolásra érdemes szép megoldásokat.

Az értekezleti rendszer a szervezeti és működési szabályzat és a kollégium ügyrendje szerint tudomásom szerint megfelelően működik, jelen ismereteim szerint csak egyetlen kérdésben érzek némi hiányosságot: az értekezleten készült feljegyzések, jegyzőkönyvek közzététele, illetve elérhetősége nem minden esetben biztosított.

Vizsgálat, értékelés

A kollégiumvezető az OBH-val és a törvényszék elnökével együttműködve meghatározott időszakos és célvizsgálatok lebonyolítását végzi közvetlenül, vagy felügyeli, illetve összesíti a delegált feladatok eredményét. Ezek elemzése összetett feladat, úgy vélem megfontolandó az adott szakterületen legnagyobb tapasztalattal rendelkező bírák bevonása a kiértékelésbe, az intézkedési terv elkészítésébe.

Közvetlenül is részt vesz a bírák, titkárok vizsgálatában, értékelésében, sőt maga is köteles adott esetekben kezdeményezni vizsgálatot. A nem általa lefolytatott vizsgálatokat szakmailag véleményezi. Járásbírói elnökként, bírósági titkárok vizsgálatát rendszeresen végző bíróként, bíróvizsgálatra jogosult bíróként, vezetővizsgálatot is lefolytató személyként fentiekben elegendő tapasztalattal rendelkezem ahhoz, hogy tudjam, milyen munkát jelent, milyen felkészültséget és pontosságot követel és mekkora felelősséggel jár egy-egy vizsgálat lefolytatása.

A kollégium hosszútávú működésének biztosítása és az egyenlő munkateher elosztás érdekében a titkárok és bírák vizsgálatát az erre jogosult személyek között az ügyelosztási rendhez hasonlóan egy automatizmuson alapuló rend szerint javasolnám szétosztani.

Képzések szervezése

A képzéseknek csak akkor van értelme, ha munkánkat könnyítik, érdemi, alkalmazható ismeretekkel gazdagítják tudásunkat, mert minden más esetben az ítélkezési tevékenységtől vesznek el értékes időt.

Kollégiumvezetőként arra törekednék, hogy a közreműködéssel szervezett képzések az azon résztvevő személyek számára gyakorlati hasznot hozzanak, legyen szó frontális előadásról, vagy kiscsoportos foglalkozásról.

Ahogy az értekezleteknél, úgy az előadásoknál is meg kell találni a megfelelő célcsoportot.

Azokat az előadókat, akiknek az előadása a visszajelzések alapján teljes érdektelenségbe fulladt, vagy kizárólag a joganyag felolvasására szorítkozott, a következő alkalommal nem kérném fel ilyen feladatra.

Bizonyos képzések lebonyolításába – például új jogszabályi rendelkezések feldolgozása, összefoglalása; más szakterületeken végzett kutatómunka; igazságügyi alkalmazottak

képzése – a fogalmazókat és titkárokat, valamint a járásbírókat is célszerű lenne bevonni.

A szakjogász képesítéssel rendelkezők szaktudását a képzési és értekezleti eseményeken jobban ki kellene használni.

Jó gyakorlatnak tartom, hogy a képzések anyaga diasor, vagy más elektronikus formában elérhető valamelyik elektronikus felületen, ezt továbbfejlesztve érdemesnek tartom megfontolni egy kereshető adatbázis létrehozásának megvalósíthatóságát az informatikai osztállyal egyeztetve; így egyszerűbb lenne, mint a levelezésben vagy a lementett anyagok között a számítógépen keresgetve.

Igazgatási feladatok

Ügyelosztás

20 évvel ezelőtt az ügyelosztási rend elkészítése a járásbíróági elnökök feladata volt, legtöbb esetben aktualizálás nélkül függött évek óta a hirdetőtáblán, tartalma szerint pedig áttekinthetetlen szabályok révén diszkrecionális vezetői hatáskörbe utalta az ügyek kiosztását. A helyzet azóta rengeteget változott, ma már minden bírósági szinten általános követelmény az átlátható, előre meghatározott elvek és módszerek szerinti szignálás.

A törvényszék összes járásbíróágán, törvényszéki elsőfokon, és a Kaposvári Törvényszékre érkező fellebbezett ügyek tekintetében is az automatizmus érvényesül, az ügyek kiosztásának elvei és szempontrendszere írásban rögzített. A másodfokú tanácsok esetében azonban a tanácselnökök közötti ügyelosztás szabályozása és az ügyek előadó bíróra történő kiosztása, illetve ennek elvei, módszerei a törvényszék ügyelosztási rendjében nem szerepelnek. Ha olyan nagyfokú objektivitást és automatizmust nem is lehet megvalósítani, mint járásbíróági és törvényszéki elsőfokú ügyekben, azért úgy vélem, hogy egy világos, átlátható, követhető és főleg nyilvános, írott szabályozásra itt is szükség lenne.

Tisztában vagyok vele, hogy az ügyelosztási rend a jelenlegi szabályozás szerint a törvényszék elnökének a feladata, azonban azzal is, hogy a kollégiumvezető jogosult kezdeményezni ennek megváltoztatását, a kollégium feladatai között pedig ott szerepel az ügyelosztási terv véleményezése. Bízom benne, hogy a vázoltak szempontoknak megfelelő, a tanácselnökökkel és a kollégiumban alaposan megtárgyalt módosítást a bírói tanács is támogatna, Elnök Úr pedig elfogadna.

Munkaterv

Ahogy a képzések esetében, az éves rendes munkatervet is az aktualitás, a gyakorlat-orientáltság és a stratégiai céloknak történő megfelelés szempontja szerint kell összeállítani. A következő évi munkaterv ennek mindenben megfelel.

Elhúzódó ügyek / Vagyoni elégtétel

A stratégiai célok érvényesítése körében kiemelt cél az elhúzódó perek számának csökkentése. Az elmúlt évtizedben az OBH több programot is meghirdetett a cél elérése érdekében, járásbírói vezetőként mindegyik lebonyolításában aktívan részt vettem, és részt veszek jelenleg is.

A törvényszék az utóbbi tíz évben szépen teljesített az elhúzódó ügyek kezelése terén, az, hogy az utóbbi két évben országos szinten már nem kiemelkedően alacsony az ilyen ügyek száma, nem annyira a saját teljesítmény romlásának, mint inkább annak köszönhető, hogy a többi törvényszék felzárkózott. Ez persze nem változtat azon a követelményen, hogy már az éven túli ügyeket is figyelemmel kell kísérni, a két évhez közelítő, vagy azt elérő ügyeket pedig egyenként rendszeresen ellenőrizni és elemezni szükséges.

Az elmarasztaló ítéletábrái határozatok indokolásának kritikája helyett úgy vélem a nagyobb hangsúlyt arra kell fektetni, hogyan tudjuk elkerülni a perek elhúzódását. Ehhez az elhúzódás legfőbb okait kell feltárni és orvosolni. Számos ilyen indok érdemi elhárítása (szakértőhiány, peres felek száma, külföldi elem) kívül esik a bíróság hatáskörén, de ezeket is kezelni szükséges. Vannak azonban jellemző okok, melyek megfelelő szervezéssel (átszignálások), vagy pusztán megfelelő odafigyeléssel (koncentrált és határozott pervezetés, intézkedések időbelisége, kitűzési gyakorlat, felterjesztések időszerűsége) orvosolhatók. Utóbbiak miatt is javasolnám az eljárási törvények egy-egy kritikus rendelkezéseinek időszakonkénti megvitatását a kollégium keretei között.

Kollégiumvezetőként célul tűzném ki, hogy a bírák minden segítséget megkapjanak az időszerű munkavégzéshez (képzés, szakmai anyagok, jó gyakorlatok, vitafórum, minták, bevált közreműködők elérhetősége, stb.) és ebbe a támogatásba beletartozik az a segítség is, hogy feledékenységek esetén a szükséges noszogatás se maradjon el.

Elnöki munka támogatása

Ahogy elnökként én magam is rendszeresen fordultam a kollégiumvezetőhöz egy-egy helyben felmerült, szakmai támogatást igénylő igazgatási kérdéssel, úgy a kollégiumvezető is rendszeresen megkeresett különböző OBH-s, ítélőtáblai, vagy törvényszéki kéréssel, adatigényléssel. Mint azt fentebb több helyen is megemlítettem, a kollégiumvezető biztosítja a szakmai háttérrel az elnökök igazgatási munkájához, elsősorban a törvényszék elnökeinek, de a járásbíróságok elnökeinek is ugyanúgy.

Meglátásom szerint ahhoz, hogy ez az együttműködés eredményes legyen, elsősorban arra van szükség, hogy egymás hatáskörét kölcsönösen tiszteletben tartva, kellő időben és módon jelezzük kéréseinket és a válaszadás is ugyanilyen formában történjen meg.

A törvényszék illetékességi területén az elnököt távolléte alatt bizonyos ügyekben a kollégiumvezető is helyettesítheti, de azt gondolom, hogy ehhez eddigi munkám során kellő tapasztalatot szereztem.

A jogi végzettséggel nem rendelkező igazságügyi alkalmazottak szakmai felügyelete

Meglátásom szerint a tisztviselői állomány két részre szakadt: a több évtizedes gyakorlattal rendelkező, jellemzően kulcspozíciókban alkalmazott személyek körére; és a kezdő, vagy néhány év gyakorlattal rendelkező gyorsan változó összetételű személyek körére. Előbbiek szakmai irányítására jól működő fórumokat alakított ki a kollégium (pl.: irodavezetői értekezletek); utóbbiak irányítása azonban leginkább helyi szinten, a közvetlen munkatársakra hárul.

Sajnálatos módon az anyagi megbecsülés hiánya és a munkaerőpiac átalakulása miatt már évek óta jelentkező és egyre kritikusabb probléma a fluktuáció és a munkaerő utánpótlás kérdése. Az iskolarendszer átalakulása miatt a gépíró képzés gyakorlatilag megszűnt. Az álláspályázatokra jelentkező személyek töredéke mutatkozik csupán alkalmasnak a munkakörök betöltésére, így a betanítás még hosszabb időt vesz igénybe, ami igencsak megterheli a személyi állomány stabil részét.

Az elnökökkel, mint a munkáltatói jogok gyakorlóival együttműködve megfontolásra érdemesnek tartom az írnokok betanításának gyakorlatát (módszerek, ütemezés, segédanyagok, stb.) áttekinteni, esetleg egy betanítási tervet kidolgozni.

Zárszó

Pályaművemben igyekeztem kifejezni motivációmát és felvázolni a kollégiumvezetői állással kapcsolatban felmerülő aktuális kihívásokat, azok kezelésére vonatkozó elképzeléseimet, szemléletemet, azokat a sarokköveket, melyek mentén munkámat hatékonyan tudnám végezni.

Amennyiben a kollégium, az ösztírói értekezlet és Elnök Urak erre érdemesnek találják, a kollégiumvezetői feladatokat legjobb tudásom szerint, lelkiismeretesen fogom ellátni, a törvényszék minden bírása és igazságügyi alkalmazottja, valamint a bírósághoz forduló jogkereső állampolgárok javára.

dr. Bejczy Arnold

címzetes törvényszéki bíró
a Fonyódi Járásbíróság elnöke

Tartalomjegyzék

a pályaműhöz

Bevezető	01
A pályázat benyújtásának indokai, motivációim	01
A kollégiumvezető feladatok áttekintése, elképzeléseim	03
<i>A kollégium munkájának szervezése</i>	03
<i>Éves Beszámoló elkészítése</i>	05
<i>Igazgatási feladatok</i>	06
A kollégiumvezetői feladatok részletezése	07
<i>Szakmai feladatok</i>	07
<i>Az ítélkezési tevékenység figyelemmel kísérése - ellenőrzés</i>	07
<i>Személyi kérdések</i>	09
<i>A vitás jogalkalmazási kérdések elemzése</i>	10
<i>Jogszabáymódosítás kezdeményezése</i>	11
<i>A kollégiumi ülések előkészítése</i>	11
<i>Együttműködés a tanácselnökökkel</i>	12
<i>Vizsgálat, értékelés</i>	13
<i>Képzések szervezése</i>	13
<i>Igazgatási feladatok</i>	14
<i>Ügyelosztás</i>	14
<i>Munkaterv</i>	15
<i>Elhúzódó ügyek</i>	15
<i>Elnöki munka támogatása</i>	16
<i>Igazságügyi alkalmazottak szakmai felügyelete</i>	16
Zárszó	17

